

реєстрів відкритих даних, формуванню інформаційного базису та аналітичного інструментарію ухвалення управлінських рішень.

Список використаних інформаційних джерел

1. Дерій В.А., Гуменна-Дерій М.В. Управлінський облік і аналіз бізнес-процесів у підприємстві // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2018. №2(40). С. 12-18.

2. Ольшанський О.В. Розробка концепції удосконалення управління бізнес-процесами підприємств торгівлі // Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор». 2018. №6(49). С. 110-113.

УДК 336.71

Чепелюк Г.М.

*к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів та банківської справи
Черкаський навчально-науковий інститут
ДВНЗ «Університет банківської справи»,
м. Черкаси, Україна*

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЛІКВІДНІСТЮ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Банківська ліквідність відіграє суттєво впливає як на діяльність окремого банку, так і кредитної систем країни. Банк із серйозними проблемами ліквідності не виконує в повній мірі свої функції щодо обслуговування клієнтів. Це призводить до зниження його рейтингу, що ускладнює запозичення коштів із зовнішніх джерел. Водночас, надлишкова ліквідність є результатом негативного управління банком та свідчить про неспроможність менеджменту банку ефективно розпоряджатися залученими ресурсами. Надлишкова ліквідність спричиняє зниження рентабельності банківської діяльності та може привести до збитковості банку. Ліквідність - одна з узагальнюючих якісних характеристик діяльності банку. Правильна оцінка ліквідності та ефективне управління нею є однією з найважливіших передумов успішної діяльності банку.

Вагомий внесок у дослідження ліквідності в контексті фінансової стійкості банку та банківської системи здійснено колективом українських авторів під загальною редакцією О.І. Барановського у монографії «Розвиток банківської системи України». В ній зазначено ризики ліквідності як чинники, що впливають на фінансову стійкість банку [1].

Банківська діяльність піддається ризику ліквідності - ризику недостатності надходжень грошових коштів для покриття їх відпливу, тобто ризику того, що банк не зможе розрахуватися в строк за власними зобов'язаннями у зв'язку з неможливістю за певних умов швидкої конверсії фінансових активів у платіжні засоби без суттєвих втрат.

У зв'язку з цим банки повинні постійно управляти ліквідністю, підтримуючи її на достатньому рівні для своєчасного виконання всіх прийнятих на себе зобов'язань з урахуванням їх обсягів, строковості й валюти платежів, забезпечувати потрібне співвідношення між власними та залученими коштами, формувати оптимальну структуру активів із збільшенням частки високоякісних активів з прийнятним рівнем кредитного ризику для виконання правомірних вимог вкладників, кредиторів і всіх інших клієнтів.

Механізмом забезпечення ліквідності комерційних банків є встановлені державою вимоги до ліквідності, платоспроможності, структури капіталу. Кожен показник окремо не достатній для того, щоб однозначно стверджувати, що стан конкретного банку ліквідний.

З метою контролю за станом ліквідності банків Національний банк установлює такі нормативи ліквідності: миттєвої ліквідності (Н4), поточної ліквідності (Н5), короткострокової ліквідності (Н6) та коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR) [2; 3].

В Україні, як і в багатьох інших країнах, перевагу надають системі CAMELSO - із 1997 року її використовує НБУ в ході здійснення нагляду за діяльністю комерційних банків і прийняття рішень щодо застосування заходів фінансового оздоровлення [4].

CAMELSO - офіційно визнана вдосконалена система рейтингової оцінки банків, яку широко використовують наглядові органи багатьох країн світу. Система CAMELSO є бальною та ґрунтується на поєднанні оцінки кількісних та якісних показників, бухгалтерського підходу та професійного судження. Нагляд за банками, що ґрунтується на оцінках ризиків за цією рейтинговою системою, полягає у визначенні загального стану банку на підставі стандартизованих критеріїв, що охоплюють усі напрямки його діяльності.

Як свідчить практика, ефективне управління ліквідністю може скоротити ймовірність серйозних проблем. Крім цього, важливість ліквідності виходить за межі окремого банку, оскільки зниження ліквідності в одному банку може викликати проблеми з фінансовою стійкістю у всій банківській системі. З цієї причини, аналіз ліквідності потребує від керівництва банку не тільки вимірювання його ліквідної позиції на постійній основі, а також аналізу того, які скоріш за все будуть потреби фінансування за умови різних сценаріїв, включаючи несприятливі умови.

Проаналізувавши результати виконання банківськими установами нормативів ліквідності можна стверджувати, що банки дотримуються даних нормативів зі значним запасом. Дана ситуація має різний вплив на фінансовий стан банку, з одного боку, банк має високу ліквідність, що є ознакою фінансової стійкості, з іншого – не ефективне управління кредитними ресурсами, що в майбутньому може вплинути на прибутковість та платоспроможність фінансової установи.

Серед методів управління ризиком ліквідності, що переважно використовуються вітчизняними комерційними банками, зазначимо наступні:

метод лімітування (диверсифікація) та створення резервів, метод коефіцієнтів - нормативів ліквідності встановлені НБУ, метод виплат Cash-flow, метод загального фонду коштів, розподілу активів (конверсії коштів), метод GAP-аналізу і економіко-математичного моделювання. Кожен із вказаних методів спрямований не лише на дотримання індикативних значень, а й використовується для проведення аналізу банківських операцій, досліджень співвідношення між активами і пасивами.

Стандарти Базеля III в більш значній мірі, ніж нормативи ліквідності банків в Україні, передбачають можливість забезпечити фінансову стійкість банків за рахунок попередження і зниження ризику ліквідності. В процесі переходу до нових стандартів Базеля III для ефективного управління ліквідністю банку, необхідно виокремити чинники які мають найбільший вплив на ліквідність. Саме тому за допомогою економіко-математичної моделі управління ліквідністю банку в Україні можна визначити яким саме факторам необхідно більше приділити увагу в процесі управління ліквідністю.

Аналіз управління ліквідністю банківських установ можна розглядати як управління ліквідності з боку Національного банку України, та управління ліквідністю самим банком. Так, НБУ здійснюючи підтримку ліквідності комерційних банків забезпечує досягнення певних цілей на мікро- та макроекономічному рівнях. На мікроекономічному рівні головною ціллю НБУ є захист інтересів вкладників та кредиторів, а на макроекономічному рівні – забезпечення достатнього рівня ліквідності задля ефективного її функціонування.

Досягнення макроекономічних цілей НБУ досягається за допомогою грошово-кредитних інструментів, до яких можна віднести: процентну політику, обов'язкове резервування, операції з рефінансування банків, операції на відкритому ринку, депозитна діяльність НБУ, операції із державними цінними паперами.

Таким чином, управління ліквідністю, яке діє в Україні, потребує удосконалення. Підтвердженням даної тези є те, що не зважаючи на дотримання майже всіма банками діючих нормативів ліквідності, загальний стан банків потребує підвищення рівня прибутковості. На рівень ліквідності банку впливають безліч чинників. Вдосконалення регулювання ліквідності банків України на основі стандартів Базеля III, із врахуванням найбільш впливових факторів та специфіки функціонування кожного банку, сприятиме підвищенню рівня управління ліквідністю, що стане передумовою для перетворення діючих банків на більш надійні та фінансово стійкі не тільки на національному ринку, а й на міжнародному. Основним завданням в управлінні ліквідністю є недопущення ситуації переростання допустимого ризику в катастрофічний, який загрожуватиме самому існуванню банку і може призвести до банкрутства.

Список використаних інформаційних джерел

1. Барановський О.І., Барановська В.Г., Бридун Є.В. Розвиток банківської системи України: монографія. Київ: ДУ «Ін-т економіки та прогнозування» НАН України. 2008. 581 с.

2. Методика розрахунку коефіцієнта покриття ліквідністю (LCR): Рішення Правління Національного банку України від 15.02.2018 № 101-рш. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/vr101500-18> (дата звернення: 27.03.2020).

3. Про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368. URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1028.722.47&nobreak=1> (дата звернення: 27.03.2020).

4. Порядок визначення та затвердження рейтингової оцінки банку за рейтинговою системою CAMELSO: Рішення Правління Національного банку України від 01.11.2016 р. № 393-рш. URL: <https://bank.gov.ua/document/download?docId=40919990> (дата звернення: 27.03.2020).

UDC 338

Chechenok P. V.

*Students, Belarusian State Economic University, Minsk, Republic of Belarus
scientific adviser: Lemesh V. N.*

*Ph. D. in economics, associate professor of accounting, analysis and audit in the
branches of the national economy Belarusian State Economic University,
Minsk, Republic of Belarus*

BLOCKCHAIN AS A SYSTEM FOR ACCOUNTING AND FINANCIAL INFORMATION

BlockShow Europe in May of 2018 published the Top-10 best countries for active use of "Blockchain" technology, which takes into account the regulatory framework, initiatives and use of blockchain. The leaders are Estonia, Switzerland and Japan. The main positive criteria in the above-mentioned countries are progressive legislation in the field of digital economy and regulation of "crypto-relations", active support for startups, mainly starting with the introduction of technology into the public administration system, effective operation of cryptocurrency exchanges, and some other aspects, including political and economic development in general.

With the adoption of Decree of the President of the Republic of Belarus № 8 "About the development of the digital economy" [1] the technology of the register of transaction blocks "Blockchain" was legalized in Belarus and legal entities and individuals were given the right to own digital signs – tokens.

A blockchain is a decentralized database in which all records (blocks) are linked using cryptography. The technology was proposed in 2008 as a base of such cryptocurrency as Bitcoin, where it played the role of a distributed registry for all